

1990-V-25

Donostian, Gipuzkoako Foru Diputazioaren jauregian, 1990eko maiatzaren 25ean egin du Euskaltzaindiak, goizeko hamar eta erdietan, euskaltzain osoen hileroko batzarrea. Bildu dira: J. M. Lekuona buruordea, J. M. Satrustegi idazkaria, J. A. Arana Martija diruzaina, P. Altuna, P. Charritton, J. L. Davant, X. Di-harce, A. Irigoyen, E. Knörr, F. Krutwig, E. Larre, F. Ondarra, Tx. Peillen, P. Salaburu, J. San Martin, I. Sarasola eta L. Villasante, euskaltzainak, J. L. Lizundia idazkariordea, R. Badiola argitarapenen eragilea eta J. J. Zearreta ekono-mi eragilea, urgazleak, zegozkienetan.

J. Haritschelhar, euskaltzainburuak, ezin etorria adierazi du.

Apirileko batzar-agiria onartu da.

Euskaltzain hutsunea

J. M. Lekuona mahaiburuak, J. Hiriart Urruty euskaltzainaren heriotzea samurtasunez eta begirunez aipatu du, datorren batzarrean egingo duelarik haren bizi eta lanen goratzarrea E. Larre euskaltzainak.

Zenduaren hutsunea betetzeko deialdia egin du gero buruordeak. Arautegia-ren arabera, hurrengo bi batzarreetara bitarteko epea irekirik gelditzen da hauta-gaiak aurkezteko. Ondoren, abuztuan batzarrerik izango ez denez, iraileko batza-rean egingo da bozketa.

J. M. Satrustegi, Nafarroako ordezkariak, M. Garde euskaltzain urgazle nafa-raren hil-berria eman du, ekaineko batzarrera ekarriko duelarik berak zenduaren merezimenduen txostena.

Maiuskulen idatz-arauak

Maiuskula edo letra larrien eta minuskula edo letra xeheen erabilera arautze-ko langai batzu aurkeztu ditu J. A. Arana Martija jaunak. Zenbait erakunde nahiz egunkariren jokabidea oinarritzat harturik, lau ataletan sailkatu ditu jasotako

adibideak: Egutegia, karguak, erakundeak eta gainerakoak. Batzartuen artean banatu da txostena eta ekaineko batzarrera ekar ditzake bakoitzak bere oharrak, uztailleko batzarrean eztabaidatuko delarik gaia.

Euskal hiztegi enziklopedikoa

P. Salaburuk Euskal Hiztegi Enziklopediko baten aurre-asmoa aurkeztu du. Aurrez erakunde eta eragileekin berak izandako hartu-emanen berri eman du, horrelako argitarapen baten eragin handia azpimarratuz. Izan ere, Ikasketxe eta biblioteketan eskuartean erabiliko den kontsulta liburu oinarrizkoa izango omen da.

Zehazki esateko, *Diccionario Enciclopédico Universal Durvan* izenekoan oinarritutako hiztegi txikiren bat edo izan liteke sei liburukiz osaturiko bilduma. Euskaltzaindiari legokiokeela lan hau egitea, hiztegiak egitea dagokion neurri berean, esan du aurkezleak, eta aurrea galtzeko arriskuan dagoela.

Unibertsitateko errektore hautaketa dela-eta Leioara joan behar izan du gero Salaburu jaunak.

Eztabaida luzea sortu du idazkiak. Erantzun nagusienak bilduz, Akademiak gure artean beste funtzio bat duela, esan da: Arauak ematea alegia. Erabakiak hartu eta plazaratzen ahalegindu behar lukeela Euskaltzaindiak eta arau horiek betetzea eska litzaike erakunde publikoei dirulaguntza ematen duten neurrian. Berandu baino lehen egin beharra ikusten da erabakiak hartzen joatea.

Eragozpenen aldetik, eragina izango duten enziklopedia eta liburu guziak argitaratzerik ez duela Akademiak, esan da. Erremediatu nahi den lanaren eta eskatzen zaion zamaren artean proportziorik ez dago; batzarreetara etortzeko burdinbide bat egitea bezala. Iparraldeko euskaldunentzat ez litzateke egoki izango. Ezezkoa nagusitu da, ia aho batez, batzartuen artean.

Euskaltzain bakoitzak, bere aldetik, izena eman dezake noski horrelako lanetan. Eusko Jaurilaritzako jaun arduradunei erabaki honen berri emango zaie P. Salabururi ere kopia bidaliz.

Diruzaintza

J. A. Arana Martija diruzainak ekonomia egoeraren berri eman du. Lehen hilabeteetako atzerapenak gairitu direla esan ondoren, erakunde bakoitzaren urteko laguntzak zertan diren, azaldu du. 1991ko dirulaguntzei buruz, bi arazo aipatu dira: Batzordeen aurre-asmoak eta berauen kostua datorren batzarrerako ekarri beharra, alde batetik; eta igazko Hitzarmenaren arabera, zerga ordainduen ziurtagiria aurkeztu beharra. Hori dela-eta, atxikipenak egin behar dira. Batzardietak eta osterak bakarrik ordainduko dira kenketarik gabe.

Hori dela bide, euskaltzain bakoitzak lizentzia fiskala atera behar du eta horren kopia Diruzaintzara bidali. Gauzak errazteko, 192-5 epigrafean sartzea gomendatzen da.

Kanpo izendapenak

Epe laburrean erantzuna emateko eskarien artean Madrilgo bi gutun zeuden eta Zuzendaritzak egindako izendapen bien berri emango da lehenik.

Kultura Ministeritzatik “Letras Españolas” delako saria emateko epaikide J. A. Arana Martija izendatu zen Zuzendaritzako azken bileran.

Era berean, Madrilgo Kultura Ministeritzak eskaturik haurrentzat argitaratutako liburuen saria emango duen epaimahairako, beste urteetan ere joan izan den Pakita Arregi izendatua izan zen.

Bizkaiko Irakaslegoaren Unibertsitate Eskolak hirugarren kurtsoko ikasleei bizkaierazko gaitasun frogak egingo dizkien azterketarako epaikide bat eskatu du. Eurek J. L. Goikoetxearen izena aipu dute gutunean, beste urteetan ere joan izan delarik, eta horrela bera izendatu da.

Zumarragako Udalak Euskara Zerbitzuko arduradun tekniko itzultzaile lanetarako pertsona bat kontratatu nahi duela eta, X. Mendiguren izendatu da Euskaltzaindiaren ordezkari epaimahairako.

“Hispano Americano” banketxeak antolatutako olerkaritza sariketarako J. A. Etxebarria, eta ipuin lehiaketarako mahaikide Jon Kortazar, aipatu dira.

Eskuarteoak

Eusko Legebiltzarrak, “Euskal Herriko Bakearen aldeko elkarteak” eta “Coordinadora Gesto por la Paz” izeneko bi mugimenduei Bakearen Nobel saria emateko eskaria egitea erabaki zuen bere egunean, eta horren aldeko babesa eskatu dio Euskaltzaindiari. Behin eta berriz agertu izan duenaren antzera, ez da hizkuntza arazoa eta, beraz, ez da bere egitekotan sartzen.

Lizarran egiteoak diren Onomastika Jardunaldiei dagokienez, aste berean eta toki hartan hain zuzen, erdi aroko Historia kongresu bat egingo zelako susmoa baztertu da, eta agitaraua zegoen-zegoenean bete ahal izango dela, adiztera eman du J. M. Satrustegi Nafarroako ordezkariak.

Analfabetismoaren aurkako nazioarteko urtea dela eta Euskal Herrian egin nahi diren ekintzak UNESCO eta Euskaltzaindiaren izenean eratzea, proposatu du Eusko Jaurlaritzak gutun baten bidez. Asmoari ongi deritzo Euskaltzaindiak. Besteak beste, Erakusketa Ibiltari baterako egin den ikurra “Bai Euskarari” eratzean adierazgarri erabilitako usoaren antzekoa da, eta azken batzarrean Zuzendaritzak ez zuen berriz erabiltzeko eragozpenik ikusten. Nestor Basterretxeak egin du, eta Bilboko egoitzan dagoen originala patentaturik dagoela esatean, poztu egin da egilea.

Datorren ekainaren 10ean Sopelan egingo da “Ibilaldia 90” eta J. A. Arana Martija joango da bertara Euskaltzaindiaren izenean.

Batzartuei jakinerazi zaie azkenean, datorren uztailaren 22an J. L. Davant euskaltzainaren "Abadia-urrastoi" pastorala emango dela lehenengoz Mauleko kirol-zelaian. Denei luzatu zaie gomita.

Eta besterik gabe amaitu da batzarrea.

Jean Haritschelhar
Euskaltzainburua

J. M. Satrustegi
Idazkaria

BATZARRE OROKORRA

Donostian, Gipuzkoako Foru Diputazioan, 1990.eko maiatzaren 25ean, arratsaldeko 4etan, bildu dira: goizeko bilkuran egondako euskaltzainez gain, X. Aranburu, J. A. Arkotxa, M. Atxaga, J. Etxaide, J. M. Etxebarria, J. Garmendia Larrañaga, M. P. Lasarte, X. Videgain eta A. Zatarain, urgazleak.

Lehendabizi J. M. Lekuona euskaltzainburuordeak, J. Haritschelhar euskaltzainbuaren orde, ongi etorria ematen dio Claudia Perlick Berlin Ekialdeko "Humboldt" Unibertsitateko irakasle euskaltzaleari, besteak beste, euskarari buruzko ikerketan hasia baita, hain zuzen bere tesina Txomin Agirrerren *Garoaz* egin du eta doktoradutzako tesia ere euskal gai batez burutzekotan da.

Jarraian, J. M. Satrustegi idazkariak goizeko bilkuraren berri ematen du, laburbildurik gai hauek azpimarra daitezkeelarik: 1. Jean Hiriart-Urruty euskaltzainaren heriotzearen berri eman da, haren hutsartea iragarritz; M. Garde urgazlea ere hil dela esan da. 2. Maiuskulen edo letra larrien erabileraz, materialea bildu eta aurkeztu da goizean, lehen azterketa bat egin zaiolarik. Orain zuzenketa epea irekita utzi da. 3. Euskal enziklopediagintzaz. 4. Literatura, udal eta unibertsitateko zenbait epaimahaikideren izendapenak egin dira. 5. Aurtengo Aurrekontuen birmoldaketa onartu da. 6. II. Programa Jardunaldien egitaraua eta egunak finkatu dira. 7. Eusko Legebiltzarrari erantzun zaio bakearen aldeko elkarte birentzako Nobel sarirako hautagi atxikimendurik egitea ez dagokiola Euskaltzaindiari. 8. Analfabetismoaren aurkako nazioarteko urtea dela eta egingo den kanpainari babesa emango zaio.

Martin Haase jaunak egindako "Erdal hitzen mailagatzea Iparraldeko euskaraz" izenburua daraman txostena irakurri du Txomin Peillen euskaltzainak: Gaskoinetik, gaztelaniatik eta frantsesetik jasotako hitzak aipu ditu, gehien bat, Amikuzen egindako grabapenetan oinarriturik. Hemen ez da azaltzen azenturik. Bere ustetan hizkuntzak ez dira hertsia, inguruko hizkuntzetatik anitz berba hartzen baitituzte.

Txomin Peillen euskaltzainak, bere aldetik, "Gaskoniako Okzitanoarengandikako maileguak euskaraz", izenburua daraman txostena aurkeztu du. Gaskoinetik frantseseratua. Adibideteak 112 orrialde dauzka eta 700 bat berba. Peillenen ustez, Zuberoan, teknologi mailan mailegutza haundiena ematen zaigu. Beraren ikerketan, sinonimorik gabe, 70 hitz aurkitu ditu. Zuberoan, Okzitania erabiltzen dute hitz tekniko, arrantzu eta beste zenbait alorretan ere.

Mapa soziolinguistikoaren aurkezpena. M. Karmen Garmendia Hizkuntza Politikarako idazkari nagusiaren ordez, Mikel Ugalde Aholku Batzordeko Bateragileak sarrera gisa zenbait erakunde eta elkartetan mapa soziolinguistiko honen agerpena egiten hasia dela azaltzen du, zenbait xehetasun aurreratuz.

Jarraian, J. L. Lizundiak Aholku Batzordeko Demolinguistikako Atalburuak, mapa honen agindua nola Euskararen Erabilpeneko Oinarrizko Legearen betekizun bat den, argitzen du eta, baita ere, demolinguistika azpibatzerde horretan zeintzu izan diren lankide zehaztu.

Segidan, Xabier Aizpurua Hizkuntz Politikarako Idazkaritza Nagusiko teknikari eta demolinguistika lantaldekoak zehatz-mehatz egiten du maparen aurkezpena. Honela labur bil daiteke: aztertutako edukinak eta metodologia argibideak; hizkuntz gaitasuna eta ama-hizkuntza: Euskal Autonomi Erkidego osoan, herrialdeka, eskualdeka eta herrien arabera; ereduaren zehaztapen eta ezaugarriak; indizeen azterketa; emaitza nagusiak; eta zenbait eranskin. Ondoren, elkarrizketa labur batez argibide zenbait emanez, bukatu du bere azalpena.

Eta besterik gabe, amaitu da batzarrea.

Oharra: Hil honetan ez dago Donostian edo Bilbon egiten den ohizko batzarre arruntik, bi egunetan Euskaltzaindia Aralarren bilduta izanzen delako, datorren urteko Euskaltzaindiaren lan programagintza prestatzen.